

ESIMEHE VEERUD

RAHVARINDE SIMUNA INTSIAITIVGRUPI TÄIENDUSED RAKVERE RAJOOINI

RAHVARINDE PROGRAMMILE:

p. 1.1. — nõuame kõigi rahvusvaheliste aktide (sealhulgas ÜRO inimõiguste tilddeklaratsioon) kohest avaldamist...

p. 1.5. — toetame V. Väljase EKP 11. pleenumi ettekandes väljendatud seisukohti kõigi represseeritud tingimusteta moraalseks ja materiaalseks rehabiliteerimiseks.

Lisada p. 1.8. — nõuame ENSV Ülemnõukogult ENSV kodakondsuse ja eesti keele riigikeeleks kuulutamise seaduste vastuvõtmist hiljemalt 1. detsembriks 1988.

Kodakondsuse seaduse vastuvõtmisel arvestada järgmisi tingimusi: anda kodakondsus

- kõigile enne 21. juunit 1940. a. Eestis elanud ja nende järglastele;
- kõigile eesti rahvusest kodanikele, kes elavad väljaspool ENSV piire ja avaldavad soovi astuda Eesti NSV kodakondsusesse;
- pärast 21. juunit 1940. a. Eestisse elama asunud saavad taolleda ENSV kodakondsust pärast kümneaastast sissekirjutust ENSV territooriumile, olles edukalt sooritanud eesti keele ja eesti ajaloo eksami.

p. 2 — taotleme kõigi ENSV territooriumil paiknevate tilieliidulises alluvuses olevate ettevõtete (v. a. Kaitseministeerium) allutamatist ENSV valitsusele.

Lisada p. 3.7. — moodustada rahvusväeosad, dislokatsiooniga Eesti NSV-s.

Tunnistada konstitutsioonivastaseks nn. «mustade barettide» väeosade moodustamine.

Kehtestada ENSV territooriumil võõndiaeg alates 1. jaan. 1989. a.

21. juunil loodi Simunas Muinuskaitse Selts. Esimesel töökoosolekul rääkis Simuna koguduse pastor Ain Eenmaa Simuna kihelkonna kujunemisest, kiriku ehitusest, sinsete paikadega seotud suurtest sündmustest ja inimestest.

Valudest ja vaevadest, mis saatsid Eesti Muinuskaitse Seltsi tema algusperioodist peale, kõneles EMKS-i juhatusse liige, Kadrina pastor Ilar Hallaste. Ületatud takistustest saab mõningase ettekujutuse, kui teada, et isegi nimekuju — Eesti Muinuskaitse Selts — kohtas kõrgemates instantsides suurt vastu seisur. (Meeldetuletuseks niipalju, et seltsi sisuline töö algas 1980. aastal, s. o. halli stagnatsioonajal.)

Esimeseks tööks ja südamasjaks võttis Simuna Muinuskaitse Selts Vabadussõja mälestussamba taastamise. Selle maksumuseks arvestatakse 20 000 rubla, mis peab laekuma annetustest.

Nüüd on juhatus — Guido Ploompuu, Ain Eenmaa, Raito Kõiv, Kulle Põldmaa, Rein Rääk, Leonore Meerja ja Rina Tulli — juba suure töö sees.

ÄRIMÕTETEGA KODU-EESTIS

4. septembril pidas Simuna kolhoos läbivõtmise Rootsi firma «NORDIC INTERTRADE AB» peedirektori, Virumaalt pärit Ants Nõmtakiga. Leiti mitmeid vastastäitliku huvipakkuvaid võimalusi koostöö arendamiseks.

kolhoosi. Virumaalt pärit Ants Nõmtakiga. Leiti mitmeid võimalusi. Külaline tundis huvi puittoodete hankimise võimalustest. Rootsis valitseb piiramatu turg paberipuidule ja EURO-alustele (Euroopa standardile vastavad kauba-alused). Läbivõtmise käigus selgus ka külalise huvi hobuste, kalamarja, kanamaksapasteedi ja muude kaupade vastu. Läbivõtmised olid viljakad.

Pärisoni-nimelise sovhoosi «Põllumees» nr. 14/15 (5. mai 1988) inimus Valter Lehtla artiklile «Teised meist», milles kirjutaja põlnud rahul andmetega, mis leidsid kaajas-tamist «Pändivere Teatraja» ajaväljundis artiklis «Saatused». Kuna selle kõrval tõetab V. Lehtla ka mõningaid majandusküsimusi endise «Võidu» kolhoosi kohta, siis pean vajalikuks tollaeaset olukorda täpsustada.

Vabandan, et artiklis «Saatused» märgitud saagid ei olnud välja kirjutatud statistilistest aruanetest ning ei märkinud majandi kogusaaki, vaid käsitlesid kõne all olevate põldude saake. Märgitud 17 tsentnerit hektari kohta ei olnud veel kõlge niigelan, Pärisoni-nim. sovhoosiga liidetud endise «Võidu» kolhoosi piires oli kehvemagi saagiga põlde.

teraviti ts/ha	21,6	39,6	38,8	48,1	39,5	39,0	58,6
kartuli ts/ha	—	226,0	177,6	180,9	185,5	262,5	145,3

1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987

Meist endist ja pisut möödumust

Tõusigade realiseerimise kohta väidate, et heidelt said jõusõdalimüüti need majandid, keda taheti jalgude aidata. Kuid jutt on majandi jaluleaitamisest, siis Teie kui vana ja tark majandusmees peate teadma, et «lamavala» majandil pole selliste tõumadustega seakarja, mida müüta t-r-siga teada. Ta katsingru oma kärsinhad kuidagi lihakompinati sekutada. Teiseks, ajal, mil kolhoos «Võit» tegeles tõusekasvatusega, ei olnud üldse limite, sest rajoonis kasvatas tõusigru peale meie veel vaid Viini NST. Hiljem tuli juurde Kirovi-nim. kolhoos. Piibes. Tänu sellele majandile sai ka Pärisoni sovhoos tõusekasvatatajaks (Kirovi-nim. kolhoos hoideti Pärisoni-nim. sovhoosiga 1971. aastal).

«Võidu» kolhoos tegeles tõusekasvatusega kaksteist aastat, müües selle aja jooksul mitu tuhat tõusiga, ja heade seakasvatuse näitajate kinnituseks võitis osa NSVL Rahvajamajanduse Saavutuste 1970. a. jubelühitusest Moskvas, mille põhjal majandit ja seakasvatuse töötajaid autasustati. Majandi seakasvatustunnistati rea aastate jooksul vaharajagi parimate hulka. Väike-Maarja kolhoos on naid traditsioone jätkanud, saades tõusekasvatanduse nimetus. Selles on teened ka «Võidu» osakonna seakasvatajatel.

Ehitusest rääkides peab imestama fakti, et Teie loete Pärisoni sovhoosi osa (1978—80) väga põhjapanevaks ning kirjutate, et kolmasaasta aastalõpüks, st. 1980. a., jõudsite valmis ehitada «Võidu» kolhoosi poold alustatud remonditöökoja (tegelikult tehnoloogidepunkt). See on kolme haldus. Kuid meie kolhoos alustas tehnoloogidepunkt ehitamist ja likvideerimise tõttu ei

Tegin Teile kiirel utumise ajal tahmatult hestööd, sunnides Teid ATK-st andmeid hankima, kuid mulle tundub, et Teie huvi «Võidu» kolhoosi majandustulemuste vastu tekkis umbes 10-aastase hilinemisega. Teie juhtimise ajal valitsenud huvipundust endise «Võidu» kolhoosi kui Pärisoni-nim. sovhoosi the osakonna majandustulemuste vastu teate ise täpsemat, aga ajaloofakkina on teada, et oles võimetu majandust edasi arendama, loovutasite endise «Võidu» kolhoosi maad Väike-Maarja kolhoosile (vt. «Maaleht» nr. 7, 18. veebr. 1988).

Väike-Maarja kolhoos on «Võidu» põlde harinud peremehelikult ja saanud «Võidu» osakonna põldudest järgmisi saake:

1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987

saanud seda lõpetada, siis nii Salla sovhoos kui ka järgmine valdada Pärisoni-nim. sovhoos jätkasid ehitust. Lõpliku valmuse ehitus 1987. aastal Väike-Maarja kolhoosi töö tulemusena, kelle kahtlaalmanhused selle objekti lõpetamiseks olid 108,7 tuhat rubla. Nüüd on ehitus ekspluatsioonis.

Teostatud tööde eest saadud tasu üle ei või Pärisoni-nim. sovhoos nuriseda, kuna Teie korraldusel viidi ära «Võidu» kolhoosi 230-pealine piimakari koos noorveistefarmiga ja seakasvatuse kogu ulatuses, muudest materjalidest rääkimata. Te andsite Väike-Maarja kolhoosile üle ainult hooned, maal ja vanad.

Seepärast jäi mulle eriti meelde Eesti TV saatet «Mõlеме veel» Viljandi rajooni «Vambola» kolhoosi esimehe et tema ei mõista neid majandijuhite, kes oma naabrite arvel tegelesid majandite likvideerimisega.

Tehnoloogidepunkt käekäiku võib lugeda õnnelikuks, aga 500 meetrit kangemal asuva «Võidu» kolhoosi vastavahinosa lammutati Pärisoni sovhoosi poold ehitikult ja sama teed rändas ka Salla sovhoosi poold alustatud sööklia Sallas.

Kolhoos «Võit» ei saanud 1960. aastal alustada uute mitmetöörusselise elumajade ehitust, sest juhatus pani peatõhu tehnoloogide ehitamisele ja olemasolevate talumajade taastamisele-remondile. See tõusund tundub nüüd õige teena.

Tsiteerisin Pilaanistituuri vanemeaduri Juhana Luumi arvamust («Edasi» nr. 117, 21. mai 1988. a. «Debat oli, mis saab edasi?»). «Maainime-

loomakasvatussaaduste omanhmad ja kartuli realiseerimise andis isegi kahjumit. Majandi töös oli kindlasti orgaanisatsioonilised puudused, kuid omahinda tõstvat majus majandis makstud kõrgendatud töötasu — olime ikka kauges meesajana majand ja min-si eelis pidi ju meie töötajatel olema. Kuna rentaablus oli kõrge, siis mõningaid äärmuslike käike juhada. Et seakasvatusest saadud tulu kasutas majand teiste vähemrentaablike majandusharude järeleaitamiseks, on kolman-teerimatagi selge. Toote ka näite, et kartuli andis kahjumit, mis oli tingitud madalatest realiseerimishindadest. Usun, et see oli paljudel majanditele probleemiks, sealhulgas ka Pärisoni. Kui kangelaste asi on lähnu, nähtub Nikolai Smeljovi artiklist «Uued mured» («Noorte Hälä» nr. 111, 14. mai 1988): «Et maal olukorda normaliseerida ja tootlusmaksule üle minna, on arvatavasti mõeldavpääsmatud puht majanduslikud tingimused: estekes kokkusuhtimade korraldamine, eriti ilha ja kartuli osas, kuna peaaegu pooltel majanditel toob nende tootmine praegu kahjumit ning nad teevad seda üksnes ülat avaldatava surve mõjul.»

Mõlmetatut tehtud lihtnised majandite vahel halvavad väga raskeid antud maapirkondade tõõritmi, mida põllumajanduslooline nõuab. Tõõritmi taastamine nõuab oma raskest probleemidega. Ja kasu asemel tehakse meie rahvamajandusele korvamatu kahju.

EDGAR SEPP
endise kolhoosi «Võit» esimees
aastatel 1960—75